

Nikolaj Velimirović.

Nacionalizam Svetoga Save.

U jednom svom prošlom predavanju ja sam istakao onu unutarnju i glavnu pokretnu silu u Svetome Savi, koja je ovoga Božjeg čoveka i narodnog heroja pokretala na sva ona velika dela, koja je on stvorio, i koja potomstvo njegovo do današnjeg dana poseduje kao neotuđivu svojinu. Ta pokretna sila u Savi bila je vizionarska vera u živoga Hrista i plamena ljubav, spojene ujedno kao što je spojen izvor sa rekom što teče iz svog izvora. Vizionarska vera osvetljavala je ceo um Savin i potapala sve misli njegove u buktinju večitih nebeskih istina a plamena ljubav obuzimala je celo srce Savino i svojim žarom sagorevala u njemu sva druga strasna osećanja. Tu sposobnost, da jedan čovek sebe toliko odzemlji i onebesi, da može reći za sebe: ne živim ja nego Bog živi u meni, ja sam nazvao azijskom sposobnošću. U istini mnogi nam primeri pokazuju, kako prošli tako i savremeni, da je to po preimućstvu sposobnost velikih religijskih ličnosti iz Azije. Ako to misaono i osećajno savršenstvo nazovemo božanskim oduševljenjem, možemo slobodno reći, da je njime Sveti Sava uzdignut u prve redove božanskih ljudi, koje je Azija dala čovečanstvu. No ljudi sa takvim božanskim oduševljenjem obično su begali od sveta i tražili samoću, tražili samotno sunčanje pod vrelin zracima Sunca Pravde, vazda čeznući – prema jednoj indijskoj reči – da ubudu i uvek prebubu "usamljeni sa Usamljenim". I Sveti Sava imao je taj neodoljivi nagon za samoćom, za samotnim sunčanjem, za prebivanjem usamljen sa Usamljenim, i u tome je on srodan svim velikim Azijatima. Ali kao rođeni Balkanac, to jest, kao čovek sa najboljom sintezom Istoka i Zapada u sebi, Sava je imao